

LLETRES I MÚSICA

David Castillo

Tot continua sent tan sols fugaç

El poeta Feliu Formosa ens torna a presentar un poeta alemany. Aquesta vegada el llibre triat és *Après-lude*, de Gottfried Benn, a través de la col·lecció de poesia de la revista *Papers de Versàlia*, radicada a Sabadell, precisament la ciutat on va néixer Formosa el 1934. En el pròleg de l'edició, Formosa recorda que l'any 1912 el món literari alemany es va veure commocionat per l'aparició del recull de poemes *Morgue*, escrit per un jove metge on descrivia en detall els cadàvers de la *morgue* de l'hospital de Berlín on treballava. Ni alguns dels més viperins poetes expressionistes alemanys van compartir aquella galeria de cossos esventrats i mutilats, incloses les rates que es movien pel ventre d'una prostituta morta.

Un dels grans llibres traduïts en català a les últimes dècades ha estat *El crepuscle de la humanitat*, l'antologia de l'expressionisme de Kurt Pinthus, presentada per Edicions de 1984 el 2002 en versió d'Artur Quintana. Hi podríem trobar quatre o cinc poemes de l'agressiu Gottfried Benn dels seus inicis. L'esmenta For-

Gottfried Benn, traduït per Feliu Formosa ■ EL PUNT AVUI

mosa abans de recordar el xoc que va representar l'ascensió del Reich del partit nacionalsocialista i el seu radicalisme, que va reben- tar el planeta. De bon començament, Benn es va adscriure a les idees dels energúmens, que no el van acabar considerant perquè el consideraven "art degenerat".

Un any abans de la mort del poeta, el 1955 va aparèixer *Après-lude*, que esdevé una poètica des dels poemes inicials: "Conflueixen en tu des del no-res, / des d'un detall, des d'un popurri, / d'aquí i d'allà prens les cendres, les flames, / les escampes i resguardes." Ens parla del sentiment

Love is here

■ Pharoah Sanders
■ Disco.: Transcendende

■ Més de dues hores dels magnífics concerts de París de Pharoah Sanders, fill del 'free' i antic membre dels grups de Coltrane. El seu estil eclèctic i en directe és una combinació de ritmes africans dins el jazz espiritual que cultivava. Un regal per a l'estiu amb un quartet que explorava fins a l'última nota. Superb! ■

adorit i les tensions del mateix fet poètic, que et constreny en una lectura metafísica sobre l'ésser, un dels punts decisius del pensament alemany modern. L'aspecte introspectiu està perfectament definit en la versió de Formosa, l'existencialisme després de la barbàrie, que també va destruir el país de Benn. El poeta es despulla. El nostre home va gaudir d'una dècada de 1950 plena de distincions i amb els premis més importants de la literatura alemanya. En l'àmbit internacional és considerat com el més gran poeta germànic viu. Benn ho viu, però, assetjat per dolors terribles, amb un càncer a la columna vertebral que acabarà amb la seva vida. El Nobel no va arribar perquè la mort es va interposar. La traducció de Formosa és nítida i directa, ben aromàtica. A més, dins una edició bilingüe per si tenim idea de l'original.

Els personatges que pul-lulen pels poemes contenen la profunditat psicològica de l'autor i el seu temps: "Els forts s'enfonsen i les estirps cauen, la raça d'Adam que va expulsar la bèstia, / darrere les legions, darrere tots els déus, / tot i que també són somnis... un cop més." *Après-lude* és també el testament d'una veu singular en un moment de devastació. Finalment, només queda la poesia. ■

CRÍTICA

David Bueno

És sostenible ser sostenibles?

"Plou cendra des d'ahir. / És en l'asfíxia del sol / que el cor s'ofega."
Versos de "Cendra sobre cendra", a l'antologia *Plou cendra des d'ahir. Poemes del medi ambient i la natura*, de Ramon Guillem (2022).

Fa uns dies, buscant informació sobre l'ecoansietat, em vaig trobar una frase que deia: "No som el que fem ni el que pensem, tan sols som la petjada que deixem." L'ecoansietat és una forma de malestar emocional relacionada amb la crisi climàtica i ambiental. Es manifesta en sentiments de por, impotència, tristesa, ràbia o culpa davant la destrucció del medi ambient i la percepció que no s'està fent prou per evitar-lo. Malgrat que no és (encara) un trastorn clínic reconegut, l'Unicef i l'OMS la reconeixen com un risc creixent per a la salut mental infantil i juvenil.

En deixem moltes, de petjades, algunes de les quals poden acabar sent un llast per a les generacions futures, si és que no

ho són ja. El darrer informe del Panell Intergovernamental sobre Canvi Climàtic (IPCC) llança un missatge contundent: cal actuar de forma dràstica i urgent perquè de les nostres accions durant aquesta dècada depèn el rumb de la vida a la Terra. Aquest mes us presento un parell de llibres que, malgrat que ja fa un any que es van publicar, són absolutament actuals.

D'una banda, *Un món de deixalles*, del periodista d'investigació britànic Oliver Franklin-Wallis. "Hi ha pocs indrets al món on puguem observar millor la humanitat que en un abocador", ens diu. "Estirant el fil de les nostres deixalles podem arribar als racons més execrables de la indústria que mou el planeta." En aquest viatge de contrastos pels tentacles de la indústria dels residus, Franklin-Wallis segueix el camí de les nostres deixalles des dels contenidors fins als abocadors del Sud global. Ens mostra que només un 12% dels residus es reciclen realment i que la major part acaba

Un món de deixalles

■ Autor: Oliver Franklin-Wallis
■ Editorial: Comanegra (2024)
■ Pàgines: 408

enviada a països amb regulacions febles, sovint cremats o dipositats il·legalment. No és, però, un lament, perquè ens proposa canvis pràctics: des de

Contra la sostenibilitat

■ Autor: Andreu Escrivà
■ Editorial: Sembra Llibres (2023)
■ Pàgines: 232

reorientar models de consum cap a l'economia circular i la reutilització fins a exigir responsabilitat institucional i empresarial en la gestió dels residus.

D'una altra banda, *Contra la sostenibilitat*, de l'especialista en conservació d'ecosistemes i biodiversitat Andreu Escrivà. "Un conegut supermercat etiqueta a la seva pàgina web alguns productes amb un requadre verd on es pot llegir: «sostenible». Però què significa aquest concepte?", es pregunta Escrivà. Vivim immersos en una confusió que ens induïx a pensar que si alguna cosa és sostenible és perquè, en els millors dels casos, contamina menys i, per tant, cuida el planeta. Què hi ha, però, de real i important en aquesta etiqueta?

En aquest llibre Escrivà qüestiona les veritats afables i asseynala les mentides autocomplaents. Ens enfronta als decorats de cartó pedra quotidians, els miratges de l'abundància i les fal·làcies de la tecnologia redemptora. Un llibre necessari per fer front als autoenganyos que preferim creure'ns per no fer front a una realitat incòmoda, la de "l'asfíxia del sol que ofega el cor", en paraules del poeta Ramon Guillem. ■